

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา

พุทธศักราช 2521

แนวความคิดในการที่ให้ราษฎรรู้จักการปกครองตนเอง อันเป็นการวางรากฐานในระบอบประชาธิปไตยโดยนั้นมุ่งเน้นให้เห็นการจัดรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจก็ดี หรือการเปลี่ยนแปลงคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมก็ดี เป็นส่วนหรือสาระสำคัญที่จะจัดให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการปกครองให้เหมาะสม ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในข้อนี้ เช่นเมื่อวางรากฐานทำให้เกิดระบบการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลเกิดขึ้นและมีปัญหาหลาย ๆ ด้านไม่เจริญเท่าที่ควร ก็ได้จัดรูปแบบการปกครองเพิ่มขึ้นอีกในลักษณะสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองซึ่งจุดมุ่งหมายสุดท้ายก็เพื่อที่จะวางรากฐานการปกครองตนเองให้แก่ราษฎรนั่นเอง กรณีที่รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ขึ้นมาก็เพราะมีสาเหตุเนื่องจากในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี บริเวณเขตสุขาภิบาลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อันเป็นเมืองตากอากาศชายทะเลของประเทศไทย ได้เจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นสถานที่พักตากอากาศที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมมาพักผ่อน ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลทำให้ท้องถิ่นนี้ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อมการผังเมือง การค้าขาย การเก็บภาษี ฯลฯ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องเฉพาะกับประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบเกี่ยวโยงไปถึงผลประโยชน์และรายได้ของชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกด้วย โดยที่รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าในปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลไม่เหมาะสมกับท้องถิ่นแห่งนี้ สมควรจัดระเบียบการปกครองในท้องถิ่นนี้ใหม่ ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันได้คำนึงถึงหลักแห่งการปกครองตนเองโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ขึ้นโดยให้ยุบเลิกสุขาภิบาลนาเกลือ แล้วให้จัดระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยารับขึ้นให้เป็นไปในรูปของการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ ให้เมืองพัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยเอาแบบอย่างระบบผู้จัดการนคร

ของประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรา 7 “ให้ยุบเลิกสภาภิบาลนาเกลือและจัดตั้งเป็นเมืองพัทยา ให้เมืองพัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอาณาเขตตามแผนที่ท้ายพระราชบัญญัติฉบับนี้ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตเมืองพัทยาให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา”

1. การจัดองค์การ

การบริหารเมืองพัทยา ตามมาตรา 8 ประกอบด้วย

1. สภาเมืองพัทยา
2. ปลัดเมืองพัทยา

1. **สภาเมืองพัทยา** (มาตรา 9) สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือ

- (1) ประเภทที่หนึ่ง ได้แก่สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้เก้าคน
- (2) ประเภทที่สอง ได้แก่สมาชิกซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งแปดคน

จากการที่กฎหมายบัญญัติไว้ข้างต้นสภาเมืองพัทยานั้นประกอบไปด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือสมาชิกประเภทเลือกตั้งซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 คนและสมาชิกประเภทแต่งตั้งซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 8 คน รวมสมาชิกทั้งสองประเภทซึ่งประกอบกันเป็นสภาเมืองพัทยาแล้ว สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนทั้งหมด 17 คน

สภาเมืองพัทยามีอายุกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป (มาตรา 20) และเมื่ออายุของสภาเมืองพัทยาลิ้นสุดลง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 ใหม่ภายในสองเดือนนับแต่วันที่อายุของสภาเมืองพัทยาลิ้นสุดลง (มาตรา 22) สำหรับการควบคุมโดยส่วนกลางนั้นรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัด (ร.ม.ต.มหาดไทย) มีอำนาจยุบสภาเมืองพัทยาเพื่อให้มีการเลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกใหม่ในคำสั่งยุบสภาเมืองพัทยานั้นต้องแสดงเหตุผลและกำหนดวันเลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกใหม่ภายในสามเดือน (มาตรา 23 วรรคแรก) การยุบสภาเมืองพัทยาจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน (มาตรา 23 วรรคสุดท้าย) ส่วนวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกให้กระทำโดยใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 18) สมาชิกประเภทนี้จะดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยงานของรัฐไม่ได้เพราะตามมาตรา 27 นั้นกำหนดให้สมาชิกประเภทที่หนึ่งต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของเมืองพัทยา

หรือบริษัทซึ่งเมืองพัทยาถือหุ้น หรือดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือพนักงานท้องถิ่น ส่วนวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทแต่งตั้ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่สอง จำนวน 8 คนในวันเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่หนึ่ง โดยแต่งตั้งจากบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ กันจำนวน 4 คน และผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับเมืองพัทยา 4 คน (มาตรา 19 วรรคแรก)

นายกเมืองพัทยา การเข้าดำรงตำแหน่งของนายกเมืองพัทยาดำเนินการตาม มาตรา 32 นั้นเข้ามา โดยการประชุมครั้งแรกภายหลังวันเลือกตั้งทั่วไป ให้สภาเมืองพัทยาเลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นนายกเมืองพัทยา สำหรับอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยา (มาตรา 34) นายกเมืองพัทยามีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย และข้อบัญญัติ ทำหน้าที่เป็นประธานสภาเมืองพัทยา ตลอดจนเป็นผู้นำของเมืองพัทยาในงานหรือพิธีการต่าง ๆ เท่ากับว่าฐานะของนายกเมืองพัทยาทำหน้าที่ประธานสภาเมืองพัทยาโดยตำแหน่ง แต่ในขณะเดียวกัน ตำแหน่งนายกเมืองพัทยานั้นไม่ใช่ตำแหน่งเป็นหัวหน้าในทางบริหาร เพราะเหตุว่าผู้ที่มีหน้าที่ในทางบริหารนั้นได้แก่ปลัดเมืองพัทยา ซึ่งแตกต่างจากระบบเทศบาลที่มีนายกเทศมนตรีเป็นตำแหน่งทางฝ่ายบริหารของเทศบาล โดยมีประธานสภาต่างหาก แต่นายกเมืองพัทยามีฐานะเป็นประธานสภาเมืองพัทยาโดยตำแหน่งวาระของการดำรงตำแหน่งของนายกเมืองพัทยา (มาตรา 35 วรรคแรก) นายกเมืองพัทยาอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่อาจได้รับเลือกใหม่ได้

2. อำนาจหน้าที่

อำนาจของสภาเมืองพัทยา (มาตรา 44) สภาเมืองพัทยามีอำนาจ ดังนี้คือ

- (1) วางนโยบายและอนุมัติแผน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการเมืองพัทยา
- (2) พิจารณาและอนุมัติร่างข้อบัญญัติ
- (3) แต่งตั้งสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญ และแต่งตั้งบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา แล้วรายงานต่อสภาหรือเพื่อให้คำแนะนำแก่สภาเมืองพัทยาหรือปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณี
- (4) ควบคุมการปฏิบัติราชการของปลัดเมืองพัทยา ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย ข้อบัญญัติ นโยบายและแผน

สรุปได้ว่าสภาเมืองพัทยามีอำนาจหลักในด้านนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารงาน

ของฝ่ายบริหารคือปลัดเมืองพัทยา รวมตลอดทั้งมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา

2. ปลัดเมืองพัทยา การแต่งตั้งหรือวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของปลัดเมืองพัทยา (มาตรา 49) กำหนดโดยให้นายกเมืองพัทยาเสนอชื่อผู้ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาและมีคุณสมบัติตามมาตรา 51 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 52 อย่างน้อยสองคนแต่ไม่เกินสามคน เพื่อให้สภาเมืองพัทยาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเป็นปลัดเมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเมืองพัทยา ให้เป็นไปตามนโยบายของสภาเมืองพัทยา และจะมีรองปลัดเมืองพัทยาจำนวนไม่เกินสองคนทำหน้าที่ช่วยปลัดเมืองพัทยาดำเนินการกิจการเมืองพัทยาตามที่ปลัดเมืองพัทยามอบหมาย (มาตรา 48) ให้ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างเมืองพัทยาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการเมืองพัทยา (มาตรา 54 วรรคแรก) ซึ่งเท่ากับว่าปลัดเมืองพัทยาคือหัวหน้าฝ่ายบริหารนั่นเอง

อำนาจหน้าที่ของปลัดเมืองพัทยา ตามมาตรา 53 กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 53 ปลัดเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ร่างแผนเพื่อเสนอสภาเมืองพัทยา
- (2) บริหารกิจการตามนโยบายและแผนของสภาเมืองพัทยาตามมาตรา 44(1)
- (3) ร่างข้อบัญญัติงบประมาณและข้อบัญญัติอื่นเพื่อเสนอต่อสภาเมืองพัทยา
- (4) ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยและข้อบัญญัติ
- (5) รวบรวมปัญหาในการบริหารราชการเมืองพัทยา พร้อมด้วยข้อเสนอแนะเพื่อ

เสนอการให้สภาเมืองพัทยา

- (6) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของเมืองพัทยาต่อสภาเมืองพัทยา
- (7) ปฏิบัติงานอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้

การจัดระเบียบราชการของเมืองพัทยา (มาตรา 58) เมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการดังต่อไปนี้

มาตรา 58 เมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักปลัดเมืองพัทยา
- (2) ฝ่ายหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

การตั้งการเปลี่ยนแปลงการยุบ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการตามวรรค 1

ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย สำนักปลัดเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของเมืองพัทยาและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะ (มาตรา 59) มีหัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยาคือหัวหน้าบังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของสำนักปลัดเมืองพัทยา ขึ้นตรงต่อปลัดเมืองพัทยา สำหรับส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น (มาตรา 60) ฝ่ายหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหรือส่วนราชการนั้น โดยมีพนักงานเมืองพัทยาคนหนึ่งเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ภารกิจหน้าที่ของเมืองพัทยามาตรา 67 กำหนดไว้ให้เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- (2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (4) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
- (5) การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (6) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (7) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (8) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
- (9) การควบคุมอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น
- (10) การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- (11) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของเทศบาลนคร หรือของเมืองพัทยา

การจัดตั้งสหการ (มาตรา 72) กิจการใดที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาร่วมกับหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้นในรูปสหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของเมืองพัทยา หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีก็สามารถทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยระบุชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงานไว้และเมื่อจะยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยระบุวิธีจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย หน้าที่อีกอย่างหนึ่งของสภาเมืองพัทยาก็ได้แก่มีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (มาตรา 73)

มาตรา 73 “เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดแย้งต่อกฎหมายในกรณีใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา
- (2) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เมืองพัทยาทราข้อบัญญัติได้
- (3) การให้บริการโดยมีค่าตอบแทนตามมาตรา 68
- (4) การพาณิชย์ตามมาตรา 68 วรรคสอง

ในข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่งจะกำหนดโทษจำคุกและหรือโทษปรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือนและโทษปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท”

สำหรับการเสนอร่างข้อบัญญัติต่อสภาเมืองพัทยานั้น เป็นหน้าที่ของปลัดเมืองพัทยา เมื่อสภาฯ มีมติเห็นชอบก็จะเสนอร่างข้อบัญญัตินั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาร่างข้อบัญญัตินั้นให้เสร็จและส่งคืนปลัดเมืองพัทยาภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น (ดูมาตรา 76 วรรคแรก-สอง)

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ปลัดเมืองพัทยาเสนอนายกเมืองพัทยาเพื่อลงชื่อและประกาศใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติต่อไป แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ปลัดเมืองพัทยาสอนสภาเมืองพัทยาเพื่อพิจารณาใหม่ (มาตรา 76 วรรคสาม) อีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าหากสภาเมืองพัทยานั้นมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสิบเอ็ดเสียง ให้ปลัดเมืองพัทยาสอนนายกเมืองพัทยาเพื่อลงชื่อและประกาศใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติต่อไป แต่ถ้าสภาไม่ยืนยันหรือยืนยันตามร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสิบเอ็ดเสียงให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไป (มาตรา 76 วรรคสุดท้าย) ส่วนในกรณีฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นรีบด่วนเกี่ยวกับการบริหารราชการเมืองพัทยา และไม่อาจเรียกประชุมสภาเมืองพัทยาให้ทันเวลาได้ ปลัดเมืองพัทยาอาจเสนอร่างข้อบัญญัติเพื่อให้นายกเมืองพัทยาลงชื่อและประกาศใช้เป็นข้อบัญญัติชั่วคราวได้ แต่ข้อบัญญัตินั้นจะต้องอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

ในการประชุมสภาคราวต่อไป ปลัดเมืองพัทยาต้องนำข้อบัญญัติชั่วคราวเสนอสภาเมืองพัทยาเพื่ออนุมัติ ถ้าสภาอนุมัติ ให้ข้อบัญญัติชั่วคราวนั้นใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติได้ต่อไป ถ้าสภาไม่อนุมัติ ข้อบัญญัติชั่วคราวนั้นไม่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่สภาลงมติไม่อนุมัติ และให้ปลัดเมืองพัทยาประกาศการไม่อนุมัติข้อบัญญัติชั่วคราวให้ประชาชนทราบโดยเร็ว

3. การควบคุมการบริหารงานเมืองพัทยา

เมืองพัทยาถูกควบคุมโดยส่วนกลางเช่นเดียวกัน ระบบเทศบาลและระเบียบบริหาร

ราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาได้จากข้อกฎหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 98 - 101 ดังนี้

มาตรา 98 บรรดาเรื่องในเมืองพัทยาต้องเสนอไปยังรัฐมนตรีหรือกระทรวงมหาดไทย นั้น ให้ปลัดเมืองพัทยาเสนอผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเห็นเสนอ รัฐมนตรีหรือกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณี

มาตรา 99 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของ เมืองพัทยา เพื่อการนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้เมืองพัทยา ชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของเมืองพัทยาได้

มาตรา 100 ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าปลัดเมืองพัทยาปฏิบัติราชการในทางที่ อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่เมืองพัทยา หรือกระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ชี้แจง แนะนำหรือตักเตือน แล้ว แต่ปลัดเมืองพัทยาไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณา สั่งการตามที่เห็นสมควร แต่ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นรีบด่วนจะรอข้ามมิได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของปลัดเมืองพัทยาไว้ก่อนได้ การกระทำของปลัด เมืองพัทยาที่ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรัฐมนตรีแล้วแต่กรณี ตามวรรคหนึ่ง ไม่มี ผลผูกพันเมืองพัทยา

มาตรา 101 ในกรณีที่ปลัดเมืองพัทยาเห็นว่าผู้ว่าราชการ จังหวัดหรือรัฐมนตรีได้สั่ง การตามมาตรา 100 โดยมีขอบ ปลัดเมืองพัทยาจะนำเรื่องขึ้นฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองเพื่อ วินิจฉัยก็ได้

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ที่ได้รับคำสั่ง

สรุป

(1) **รูปแบบการบริหาร** ประกอบด้วยสภาเมืองพัทยา และปลัดเมืองพัทยา คล้ายกับ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปอื่น ๆ โดยแยกฝ่ายควบคุมกับฝ่ายดำเนินการออกจากกัน สภา เมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ ประเภทสมาชิกเลือกตั้ง มีจำนวน 9 คน และ ประเภทสมาชิกแต่งตั้ง มีจำนวน 8 คน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สภาเมืองพัทยา จะเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นนายกเมืองพัทยา มีฐานะเป็นประธานสภาเมืองพัทยาด้วย

สภาเมืองพัทยาทำหน้าที่ด้านนโยบายและแผนการดำเนินงาน และควบคุมการปฏิบัติงาน ประจำของเมืองพัทยา ส่วนปลัดเมืองพัทยาได้รับการพิจารณาและแต่งตั้งโดยสภาเมืองพัทยา ตามที่นายกเมืองพัทยาเสนอผู้ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาอย่างน้อย 2 คน แต่ไม่เกิน 3

คน ให้สภาเลือก

ปลัดเมืองพัทยามีหน้าที่บริหารกิจการเมืองพัทยาดำเนินนโยบายของสภาเมืองพัทยา
ฐานะของเมืองพัทยา เป็นนิติบุคคลและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทหนึ่ง

(2) **อำนาจหน้าที่** เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยา ดังนี้

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- (2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (4) การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (5) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
- (6) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (7) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (8) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
- (9) การควบคุมอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น
- (10) การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- (11) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของเทศบาลนคร หรือของเมืองพัทยา

นอกจากนี้ การบริหารเมืองพัทยายังมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติการจัดเก็บรายได้
และรายจ่ายตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ปรากฏ
ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ คือ “เนื่องจากเขตสุขาภิบาลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัด
ชลบุรี ได้เจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเป็นสถานที่พักตากอากาศที่มีชื่อเสียงที่
สุดแห่งหนึ่งของประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมมาพักผ่อน จึงทำ
รายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก การที่ท้องถิ่นได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นนี้ได้
ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการควบคุมการก่อสร้างอาคารพร้อม
กันไปด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องเฉพาะกับประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบ
เกี่ยวโยงไปถึงผลประโยชน์และรายได้ของชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยวอีกด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวโดยรีบด่วน
และโดยที่รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลไม่เหมาะ
สมกับท้องถิ่นนี้หลายประการ สมควรจัดระเบียบการปกครองในท้องถิ่นนี้ใหม่ ให้เหมาะสม
กับภาวะเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ขณะเดียวกันได้คำนึงถึงหลักแห่งการปกครองตนเองโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วน
ร่วมในการปกครองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย”

พระราชบัญญัติ
จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง
 พ.ศ. 2522

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2522

เป็นปีที่ 34 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 4 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่ได้กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการกลาง” หมายความว่า คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“ประธานคณะกรรมการกลาง” หมายความว่า ประธานคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“กรรมการกลาง” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นกรรมการของคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ” หมายความว่า คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้าน
อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“ประธานคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นประธานคณะ-
กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ และระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การกำหนดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

มาตรา 6 การบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ให้ถือเอาหมู่บ้านตาม
กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่เป็นหลัก ส่วนการจะกำหนดให้หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
หรือตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศ
เป็นคราว ๆ ไปตามความเหมาะสมแห่งสภาพท้องที่

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยุบเลิกหมู่บ้าน ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย
การรวมหมู่บ้านต่างอำเภอมากำหนดเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจะ
กระทำมิได้

หมวด 2

คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

มาตรา 7 ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการกลางคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน
เป็นประธานคณะกรรมการกลาง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน
เป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่งและให้มีการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจากราษฎร
ในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนอย่างน้อยห้าคน อย่างมากไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการกลางกรรมการกลาง
ผู้ทรงคุณวุฒิจะมีเท่าใด ให้เป็นไปตามที่นายอำเภอกำหนดตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม
ของหมู่บ้าน การเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามมาตรา 11

หมู่บ้านใดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันของหมู่บ้านนั้นเป็นประธานคณะ
กรรมการกลาง ให้สารวัตรกำนัน และหรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้าน
ของกำนันเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง

ให้คณะกรรมการกลางเลือกรองประธานคณะกรรมการกลางหนึ่งคน และเลขานุการ
หนึ่งคนจากกรรมการกลาง การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยเปิดเผยโดยใช้วิธียกมือถ้า
คะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการกลางและคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านได้
ตามจำนวนที่เห็นสมควร ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากราชการหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้น

มาตรา 8 ในกรณีที่มีการรวมหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งหมู่บ้าน ถ้าในหมู่บ้านนั้นมีกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการกลาง สำหรับกรรมการกลางอื่น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรา 7 และถ้าหากหมู่บ้านที่มารวมนั้นมีกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้คณะกรรมการกลางเลือกกำนันคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้กำนันที่เหลือเป็นรองประธานคณะกรรมการกลาง และมีให้นำมาตรา 7 วรรคสาม มาใช้บังคับในการเลือกรองประธานคณะกรรมการกลาง แต่ถ้าไม่มีกำนันให้คณะกรรมการกลางเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลางและให้ประธานคณะกรรมการกลางอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระของกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าตำแหน่งประธานคณะกรรมการกลางว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระให้ดำเนินการเลือกใหม่ และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา 9 ประธานคณะกรรมการกลางตามมาตรา 8 ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (3) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
- (4) พ้นจากตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา 10 ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) อายุยี่สิบปีบริบูรณ์ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรในวันเลือกตั้ง
- (3) มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรอยู่ในหมู่บ้านนั้นมาแล้วติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือนจนถึงวันเลือกตั้ง
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาปีที่สี่ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาปีที่สี่ เว้นแต่ท้องที่ซึ่งไม่อาจเลือกผู้ที่มีความรู้ดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาตามที่เห็นสมควรได้
- (6) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (7) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้สำหรับคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่อนุโลม
- (8) ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

- (9) ไม่เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม
- (10) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกฐานทุจริตต่อหน้าที่ รวมทั้งในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาล สุขาภิบาล หรือกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ยังไม่พ้นกำหนดสามปี นับแต่วันไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก
- (11) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษ

มาตรา 11 วิธีเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมาย เป็นประธาน พร้อมกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้นประชุมราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) อายุยี่สิบปีบริบูรณ์ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรในวันเลือกตั้ง
- (3) มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนในวันเลือกตั้ง
- (4) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (5) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

เมื่อราษฎรส่วนมากเลือกผู้ที่ถูกเสนอชื่อผู้ใดเป็นกรรมการกลางและเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 10 แล้วให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญตามแบบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลาก

วิธีเลือกตั้งให้กระทำโดยวิธีลับหรือเปิดเผย และให้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยอนุโลม

มาตรา 12 กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (3) นายอำเภอให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 10
- (4) คณะกรรมการกลางมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่าเป็นความประพฤติในทางซึ่งจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของหมู่บ้าน มติดังกล่าวจะต้องมีคะแนนเสียงไม่

ต่ำกว่าสองในสามของคณะกรรมการกลางที่อยู่ในตำแหน่ง

(5) นายอำเภอสั่งให้ออกเพราะไม่มาประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(6) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ยุบคณะกรรมการกลาง หรือคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมาตรา 29

ถ้าตำแหน่งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนครบวาระ ให้เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน ยกเว้นกรณีตาม (6) และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่เลือกขึ้นแทนก็ได้

มาตรา 13 ที่ปรึกษาคณะกรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (3) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- (4) ถูกย้ายไปดำรงตำแหน่งหรือซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้นได้

ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการว่างลงเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา 7 วรรคสี่ เป็นที่ปรึกษาต่อไป

มาตรา 14 ให้คณะกรรมการกลางมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารหมู่บ้าน หรือดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสภาตำบล นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด
- (2) พิจารณาวางนโยบายในการปกครองหมู่บ้าน วางแผนและโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านนั้น
- (3) ปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- (4) ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
- (5) ให้ความร่วมมือและประสานงานในแผนการและโครงการพัฒนาตำบลและหมู่บ้านสนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาพัฒนาหรือองค์การสาธารณสุข ตลอดจนแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน
- (6) ร่วมมือช่วยเหลือการปฏิบัติงานของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ รุ่งทางราชการจัดตั้งหรือสนับสนุน และดำเนินงานในเขตหมู่บ้านนั้น

(7) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ประธานคณะกรรมการกลางเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมติของคณะกรรมการกลาง เว้นแต่คณะกรรมการกลางจะได้มอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

มาตรา 15 ในกรณีที่สาธารณภัย ภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรมเกิดขึ้นหรือใกล้จะเกิดขึ้น ให้ประธานคณะกรรมการกลางในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ หรือประธานคณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งหรืออำนวยการป้องกันและบรรเทาภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาภัยฝ่ายพลเรือนไปก่อนได้ แล้วรายงานผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบทราบ

หมวด 3

คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้าน

มาตรา 16 ในหมู่บ้าน ให้มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการกลางในแต่ละสาขางานตามที่ได้รับมอบ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จะมีกี่คณะแล้วแต่คณะกรรมการกลางจะพิจารณาเห็นสมควร โดยปกติควรมีคณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการปกครอง คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย คณะกรรมการการคลัง คณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม หรือคณะกรรมการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพิจารณาเห็นว่าจำเป็น

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการกลางตามมาตรา 7 และมาตรา 8 แบ่งหน้าที่กันเป็นประธานคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ และให้ประธานคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ คัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 10 และมีความรู้หรือสนใจในแขนงงานนั้น ๆ อย่างน้อยสามคน เข้ามาร่วมบริหารงาน ผู้ได้รับการคัดเลือกในแต่ละฝ่ายจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลาง

มาตรา 18 ให้คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีหน้าที่ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนา มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของราษฎร และพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยร่วมมือกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ และตามนโยบายของคณะกรรมการกลาง

(2) คณะกรรมการปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร และดูแลกิจการในหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และนโยบายส่วนรวมของชาติ แนะนำส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการเสริม

สร้างความสามัคคีของส่วนรวม

บรรดาหน้าที่อื่นใด ถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่ง โดยเฉพาะ และจำเป็นจะต้องกระทำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการปกครองที่จะดำเนินการ

(3) คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รวมทั้งจัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(4) คณะกรรมการการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของหมู่บ้าน

(5) คณะกรรมการสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การอนามัย การวางแผนครอบครัว และการสุขภาพ ตลอดจนการรักษาภาวะแวดล้อมของหมู่บ้านและป้องกันอันตรายอันเกิดจากภาวะแวดล้อมในหมู่บ้าน

(6) คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การลูกเสือ และเยาวชน ตลอดจนกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรม การกีฬาและการพักผ่อนหย่อนใจ

(7) คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการของราษฎร และสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ตามความจำเป็น

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อาจจัดตั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรและสหกรณ์ กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติของคณะกรรมการแต่ละคณะได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 19 ถ้าประชาชนคณะกรรมการฝ่ายใดพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากพ้นจากตำแหน่งประจำ หรือพ้นจากตำแหน่งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ ให้กรรมการฝ่ายนั้นพ้นจากตำแหน่งด้วย

หมวด 4

การประชุม

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการกลางประชุมกันไม่น้อยกว่าเดือนละครั้ง การกำหนดวันประชุมให้ประธานคณะกรรมการกลางเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม โดยคำนึงถึงความสะดวกและการประกอบอาชีพของกรรมการกลางเป็นหลัก

กรณีมีการรวมหมู่บ้านตามมาตรา 8 ในการประชุมครั้งแรก ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมายเป็นผู้นัดประชุม และทำหน้าที่ประธานชั่วคราวเพื่อเลือกประธานคณะกรรมการกลาง

สถานที่สำหรับประชุมคณะกรรมการกลาง ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการกลางเห็นสมควร

มาตรา 21 การประชุมของคณะกรรมการกลาง ต้องมีกรรมการกลางมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการกลางที่อยู่ในตำแหน่งจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานคณะกรรมการกลางไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการกลาง เป็นประธานในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการกลางและรองประธานคณะกรรมการกลางไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการกลางที่ประชุมเลือกกรรมการกลางคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมครั้งนั้น

มาตรา 22 การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการกลางคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน

ประธานคณะกรรมการกลางหรือกรรมการกลางในขณะทำหน้าที่เป็นประธานอยู่ในที่ประชุมนั้น มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในฐานะกรรมการกลางด้วย และในกรณีที่มิจะแนเสียงเท่ากันให้ประธานคณะกรรมการกลางมีสิทธิออกเสียงชี้ขาดได้อีกหนึ่งเสียง

การประชุมคณะกรรมการกลางโดยปกติ เป็นการประชุมโดยเปิดเผย และเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้าฟังได้ แต่บางกรณีถ้าประธานคณะกรรมการกลางเห็นว่าหัวข้อการประชุมเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย อาจปรึกษาหารือคณะกรรมการกลางเพื่อขอให้ดำเนินการประชุมลับก็ได้

มาตรา 23 เมื่อมีปัญหาโต้เถียงเกี่ยวกับการประชุมซึ่งมิได้กำหนดในหมวดนี้ให้ประธานคณะกรรมการกลางนำข้อโต้เถียงที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอ คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ใช้บังคับได้เฉพาะการประชุมคราวนั้น และให้นายอำเภอรายงานพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

มาตรา 24 การประชุมคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการประชุมคณะกรรมการกลางโดยอนุโลม

หมวด 5

รายได้

มาตรา 25 ให้กระทรวงมหาดไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดสรรรายได้ สำหรับการบริหารหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

- (1) เงินอุดหนุนหรือเงินส่งเสริมจากรัฐบาล
- (2) ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตหมู่บ้าน
- (3) เงินภาษีและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่าง ๆ ตามที่จะมี กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่ง จัดสรรให้
- (4) เงินอุดหนุนจากราชการบริหารส่วนท้องถิ่น
- (5) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(6) เงินรายได้ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้

(7) รายได้อื่น ๆ

การอุทิศเงินและทรัพย์สินตาม (5) ต้องมอบแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

การจัดสรรเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตหมู่บ้านตาม (2) ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และจังหวัด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตามความจำเป็นของแต่ละหมู่บ้าน

มาตรา 26 การใช้จ่ายเงินของหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในระเบียบดังกล่าวให้กำหนดเรื่องการจัดทำแผนและโครงการไว้ด้วย

มาตรา 27 โครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้าน เมื่อนายอำเภออนุมัติแล้ว ให้นำเข้าข้อบัญญัติจังหวัดตามระเบียบและวิธีการประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาจังหวัดจะเปลี่ยนแปลงโครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้านมิได้

หมวด 6

การควบคุม

มาตรา 28 ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการและมีอำนาจสั่งให้ระงับการดำเนินการใด ๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ แต่ถ้าคณะกรรมการกลางไม่เห็นด้วยอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้วินิจฉัยชี้ขาดได้

มาตรา 29 คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายใดดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ เมื่อได้ทำการสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นความจริงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายนั้นได้

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบคณะกรรมการกลางแล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สั่งยุบ ระหว่างที่คณะกรรมการกลางถูกยุบ ให้นายอำเภอรับผิดชอบการปฏิบัติงานแทนคณะกรรมการกลาง

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบคณะกรรมการฝ่ายใด ให้คณะกรรมการกลางเลือกประธานคณะกรรมการฝ่ายนั้นโดยมิชักช้า และให้ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้ามาร่วมบริหารงานตามมาตรา 17

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหมู่บ้านอาสาพัฒนาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่ไม่รัดกุมและเหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน สมควรยกเลิกกฎหมายดังกล่าว และมีกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พุทธศักราช 2522

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหมู่บ้านอาสาพัฒนาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่รัดกุมและเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงสมควรยกเลิกและจัดให้มีกฎหมายในเรื่องนี้ โดยเฉพาะจึงได้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมา แต่เดิมที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 มีรูปแบบการปกครองแบบเป็นการปกครองส่วนภูมิภาค คือมีหมู่บ้านและตำบล ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการออกกฎหมายขึ้นมาอีกฉบับหนึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 เพื่อจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาขึ้นตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518

มาตรา 6 “เพื่อส่งเสริมการปกครองและพัฒนาท้องถิ่น เมื่อทางราชการเห็นว่าในท้องที่ใดนอกเขตนครหลวงหรือเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ราษฎรมีความสนใจและมีผู้นำท้องถิ่นที่สามารถจัดการปกครองตนเอง เพื่อป้องกัน รักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ในท้องถิ่นของตนได้ ก็ให้จัดตั้งการปกครองท้องถิ่นในรูปหมู่บ้านอาสาพัฒนาตามความในพระราชบัญญัตินี้”

หมู่บ้านอาสาพัฒนานี้ก็มีลักษณะที่แตกต่างจากหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 เมื่อได้มี พรบ. หมู่บ้านอาสาพัฒนา 2518 นั้นตั้งแต่ออกกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมา ไม่สามารถที่จะตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาขึ้นมาได้ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าการที่จะจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาขึ้นได้นั้นราษฎรจะต้องมีความสนใจและก็มีผู้นำท้องถิ่น สามารถทำการปกครองตนเอง ซึ่งโดยสภาพข้อเท็จจริงแล้วราษฎรยังไม่มีความสนใจเพียงพอประกอบกับไม่ได้มีการตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาตามพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 ขึ้นมาเลย จึงทำให้แนวความคิดของรัฐบาลเรื่องนี้เกิดล้มเหลว เป้าหมายอีกประการหนึ่งของรัฐบาลในการตรา พรบ. ฉบับนี้ก็เพื่อจุดประสงค์เพื่อทำการฝึกกำลังราษฎรต่อต้านการคุกคามของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และปรารถนาที่จะให้ราษฎรภายในหมู่บ้านสามารถที่จะปกครองตนเอง การที่ให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาตาม พรบ. จัดระเบียบหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 ก็เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ต้องการจะต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) จึงมีโครงการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองนี้ขึ้นมา มีเป้าหมาย 2 ประการด้วยกัน ในประการแรกก็คืออบรมราษฎรในเขตแทรกซึมให้มีความชำนาญ รู้จักปรับปรุงกิจการต่างๆ ภายในหมู่บ้านของตนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ

และสังคม และในประการที่ 2 ก็เพื่อที่จะรักษาความปลอดภัยให้ราษฎรนั่นเอง

มาตรา 6 “การบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองให้ถือเอาหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่เป็นหลัก ส่วนการจะกำหนดให้หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศเป็นคราว ๆ ไปตามความเหมาะสมแห่งสภาพท้องที่

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกหมู่บ้านให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย การรวมหมู่บ้านต่างอำเภอมากำหนดเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจะกระทำมิได้”

1. การจัดการ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองซึ่งประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง (มาตรา 7)

มาตรา 7 “ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการกลางคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่งและให้มีการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจากราษฎรในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนอย่างน้อยห้าคนอย่างมากที่สุดไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการกลาง กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจะมีเท่าใด ให้เป็นไปตามที่นายอำเภอกำหนดตามสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน การเลือกตั้งคณะกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามมาตรา 11

หมู่บ้านใดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันอยู่ด้วย ให้ประธานของหมู่บ้านนั้นเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้สารวัตรกำนันและหรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้านของกำนันเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง

ให้คณะกรรมการกลางเลือกรองประธานคณะกรรมการกลางคนหนึ่ง และเลขานุการหนึ่งคนจากกรรมการกลาง การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยเปิดเผยโดยวิธียกมือ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการกลางและคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านตามจำนวนที่เห็นสมควร ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากข้าราชการหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน”

2. อำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลาง คณะกรรมการกลางมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 14)

(1) บริหารหมู่บ้าน หรือดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับมอบหมายจากคณะ-

กรรมการ สมาตำบล นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(2) พิจารณาวางนโยบายในการปกครองหมู่บ้าน วางแผนและโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านนั้น

(3) ปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(4) ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

(5) ให้ความร่วมมือและประสานงานในแผนการและโครงการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัครหรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน

(6) ร่วมมือช่วยเหลือการปฏิบัติงานของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งทางราชการจัดตั้งหรือสนับสนุนและดำเนินงานในเขตหมู่บ้านนั้น

(7) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

(8) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างราษฎรในหมู่บ้านเกี่ยวกับความแย้งเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรมเมื่อได้ดำเนินการอย่างใดแล้วให้รายงานให้นายอำเภอทราบ

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประธานคณะกรรมการกลางเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมติของคณะกรรมการกลาง เว้นแต่คณะกรรมการกลางจะได้มอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน” นอกเหนือจากคณะกรรมการกลางแล้วยังมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านตามมาตรา 16 ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป ซึ่งจะมีอยู่ทั้งหมด 7 คณะกรรมการด้วยกัน แต่ละกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 - 18 ดังนี้

มาตรา 16 “ในหมู่บ้านให้มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการกลางในแต่ละสาขางานตามที่ได้รับมอบ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จะมีที่คณะแล้วแต่คณะกรรมการกลางจะพิจารณาเห็นสมควร โดยปกติควรมีคณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการปกครอง คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย คณะกรรมการคลัง คณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม คณะกรรมการสวัสดิการและสังคมหรือคณะกรรมการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพิจารณาเห็นว่าจำเป็น”

มาตรา 18 “ให้คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีหน้าที่ดังนี้ (มาตรา 18)

(1) คณะกรรมการพัฒนา มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของราษฎรและพัฒนา

หมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยร่วมมือกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ และตามนโยบายของคณะกรรมการกลาง

(2) คณะกรรมการปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรและดูแลกิจการในหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและนโยบายส่วนรวมของชาติ แนะนำและส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการเสริมสร้างความสามัคคีของส่วนรวม

บรรดาหน้าที่อื่นใดถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งโดยเฉพาะและจำเป็นจะต้องกระทำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางเป็นไปด้วยความเรียบร้อยให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการปกครองที่จะดำเนินการ

(3) คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รวมทั้งจัดทำสิ่งป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(4) คณะกรรมการการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของหมู่บ้าน

(5) คณะกรรมการสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การอนามัย การวางแผนครอบครัวและการสุขภาพ ตลอดจนงานการรักษาภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน ป้องกันอันตรายอันเกิดจากภาวะแวดล้อมในหมู่บ้าน

(6) คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การลูกเสือและเยาวชน ตลอดจนกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม การกีฬา และการพักผ่อนหย่อนใจ

(7) คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการของราษฎรและสงเคราะห์ผู้ยากจนไม่สามารถช่วยตนเองได้ตามความจำเป็น

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อาจจัดตั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรและสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการแต่ละคณะได้ตามที่เห็นสมควร”

3. รายได้ของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ตามมาตรา 25 ให้กระทรวงมหาดไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้จัดสรรให้และการจ่ายเงินให้แก่หมู่บ้านก็ให้นายอำเภออนุมัติ นอกจากนี้สภาจังหวัดก็อาจจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองอีกด้วย

4. การควบคุม

เนื่องจากหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองเป็นรูปการปกครองส่วนภูมิภาค จึง

ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงถูกส่วนกลางควบคุมตั้งเช่นราชการส่วนภูมิภาค เช่น

มาตรา 28 “ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีหน้าที่สั่งให้ระงับการดำเนินการใด ๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ แต่ถ้าคณะกรรมการกลางไม่เห็นด้วยอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้วินิจฉัยชี้ขาดให้”

มาตรา 29 “คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายใดดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ เมื่อได้ทำการสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นความจริงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายนั้นได้

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบคณะกรรมการกลางแล้วให้นายอำเภอดำเนินการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สั่งยุบ ระหว่างที่คณะกรรมการถูกยุบให้นายอำเภอรับผิดชอบการปฏิบัติงานแทนคณะกรรมการกลาง

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบคณะกรรมการฝ่ายใด ให้คณะกรรมการกลางเลือกประธานคณะกรรมการฝ่ายนั้นโดยมิชักช้า และให้ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้ามาร่วมบริหารงานตามมาตรา 17”

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๒๖

โดยที่คณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า ตำบลเป็นหน่วยปกครองขั้นพื้นฐานของการปกครองส่วนภูมิภาค และเป็นหน่วยการปกครองที่มีความสำคัญเกี่ยวพันกับการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น หากการปกครองขั้นพื้นฐานไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น อันเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร แต่ปรากฏว่าการจัดระเบียบบริหารของตำบลในปัจจุบันยังแยกกันอยู่หลายรูป บางรูปก็ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้ สมควรแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารของตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

ข้อ ๒ ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน หนี้ และสิทธิ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปเป็นของจังหวัดที่ตำบลนั้นอยู่ในท้องที่

ข้อ ๓ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้จะใช้ในการบริหารราชการตำบลใดให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๔ การบริหารราชการเกี่ยวกับตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๗๕/๒๕๐๙ ให้คงใช้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดระเบียบบริหารของตำบลตามข้อ ๓ ซึ่งให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามปี

ข้อ ๕ ให้ตำบลที่จัดระเบียบบริหารตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีสภาตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบลซึ่งมีกำหนดท้องที่เป็นประธานกรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลนั้นเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง และกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคนซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือก

ให้สภาตำบลมีที่ปรึกษาสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนาการท้องที่และมีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น

ให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้คัดเลือกที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบล แล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ 6 ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติ และไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) บรรลุนิติภาวะแล้ว
- (3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ หรือวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ กำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (7) ไม่เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานส่วน ท้องถิ่น
- (8) ไม่เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม
- (9) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันถูกไล่ออกหรือปลดออก
- (10) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนด เวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษ
- (11) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น หรือที่กระทรวงศึกษา- ธิการเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น เว้นแต่ในท้องที่ซึ่งไม่อาจเลือกผู้มีความรู้ดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาตามที่เห็นสมควรได้

ข้อ 7 วิธีเลือกกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นายอำเภอหรือผู้ที่นายอำเภอ มอบหมายเป็นประธาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน ประชุม ราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) บรรลุนิติภาวะแล้ว
- (3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน
- (4) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (5) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

เมื่อราษฎรตามวรรคหนึ่งส่วนมากเลือกผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่อยู่ในลักษณะ ต้องห้ามตามข้อ 6 แล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิและให้นายอำเภอ

รายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ผู้ได้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้จับสลาก

วิธีเลือกจะทำโดยลับหรือโดยเปิดเผยก็ได้

ข้อ 8 กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งก่อนวาระด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ 6 และผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออก

(4) กรรมการสภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีคุณสมบัติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของตำบล มติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสภาตำบลทั้งหมด

(5) ไม่มาประชุมสามครั้งติดกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออก

(6) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ยุบสภาตำบล

ถ้าตำแหน่งกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้มีการเลือกขึ้นแทน และให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การเลือกกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง แต่ถ้าตำแหน่งนั้นว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่เลือกขึ้นแทนก็ได้

ข้อ 9 ที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

ถ้าตำแหน่งที่ปรึกษาสภาตำบลหรือเลขานุการสภาตำบลว่างลง ให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้คัดเลือกขึ้นแทนแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

ให้เลขานุการสภาตำบลได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 10 การประชุมของสภาตำบลต้องมีกรรมการสภาตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก
 กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธาน
 ในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
 ระเบียบการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด
 ข้อ 11 ให้สภาตำบลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารงานของสภาตำบลหรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่า
 ราชการจังหวัด
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (3) ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการสนับสนุนให้มีการร่วมมือ
 จากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้อง
 และอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (4) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ
- (5) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่กำหนดไว้สำหรับ
 คณะกรรมการตำบล
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อนี้ ให้ประธานกรรมการสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนิน
 กิจการตามมติของสภาตำบล เว้นแต่สภาตำบลจะมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินกิจการแทน

ข้อ 12 ให้สภาตำบลมีที่ทำการอยู่ที่ "ที่ทำการตำบล" ซึ่งกระทรวงมหาดไทย
 จะได้จัดให้มีขึ้นในเวลาอันสมควร ที่ทำการดังกล่าวให้จัดไว้ในที่ที่เหมาะสม เป็นศูนย์กลาง
 ของตำบลและสะดวกในการติดต่อ

ข้อ 13 ให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรเงินดังต่อไปนี้ตามที่เห็นสมควรให้แก่สภา
 ตำบล ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ เพื่อเป็นรายได้ของสภาตำบล

- (1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (2) ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล
 หรือสุขาภิบาล
- (3) ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือน
 และสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งเก็บได้ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- (4) เงินอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพัก
 สัตว์ที่เก็บได้เนื่องจากการฆ่าสัตว์ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- (5) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่ม
 ขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

สภาตำบลอาจมีรายได้อื่นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะจัดสรรให้

ข้อ 14 ให้สภาตำบลจัดทำรายจ่ายของสภาตำบลเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี
เสนอให้นายอำเภออนุมัติ

ปีงบประมาณให้เป็นไปตามปีงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใด รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้ในงบประมาณไม่พอใช้จ่าย
ประจำปีนั้น หรือมีความจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่ในระหว่างปีงบประมาณและมีรายได้
เพิ่มขึ้น ให้จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเสนอให้นายอำเภออนุมัติ

ข้อ 15 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของสภาตำบลให้แยกตามโครงการของสภา
ตำบลหรือตามประเภทของกิจการที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ตามที่ได้รับเงินมาดำเนินการ

ข้อ 16 ค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการสภาตำบลให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 17 การใช้จ่ายเงินของสภาตำบล ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย
กำหนด

ข้อ 18ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตาม
กฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีอำนาจสั่งให้ระงับการดำเนินการใด
ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ แต่สภาตำบลอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการ
จังหวัด ให้วินิจฉัยชี้ขาดได้ หากสภาตำบลใดดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหาย
แก่ท้องที่หรือราชการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบสภาตำบลได้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด
สั่งยุบสภาตำบลแล้วให้นายอำเภอดำเนินการเลือกและแต่งตั้งกรรมการสภาตำบลขึ้นแทน
ภายในสี่สิบห้าวัน ระหว่างรอการเลือกและแต่งตั้งนี้ให้นายอำเภอรับผิดชอบดำเนินการแทน
สภาตำบล

ข้อ 19 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะ
ปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ 20 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

คำอธิบาย ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326

เนื่องด้วยวิธีการปกครองส่วนภูมิภาค ตำบลเป็นหน่วยปกครองขั้นพื้นฐานมีความสำคัญ เกี่ยวพันกับการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น หากการปกครองขั้นพื้นฐานไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น อันเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรดังนั้น สมควรแก้ไขปรับปรุง การจัดระเบียบบริหารของตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาตำบล ดังที่ได้ทราบแล้ววาระระเบียบราชการ บริหารส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล และ (3) สุขาภิบาล ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นโดนยกเลิกไป และเปลี่ยนรูปแบบเป็น สภาตำบลขึ้นมาแทน ซึ่งไม่ใช่รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุว่าในการที่จะเป็นรูป ของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้นั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการคือ (1) เป็นนิติ บุคคล (2) มีความเป็นอิสระทางการเงินและความเป็นอิสระทางการบริหาร

1. องค์การของสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 นี้ องค์การของสภา ตำบลมีดังนี้.-

ข้อ 5 “ให้ตำบลที่จัดระเบียบบริหารตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีสภาตำบล ประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบลซึ่งมีกำหนดท้องที่เป็นประธานกรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่ บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลนั้นเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง และ กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคนซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือก

ให้สภาตำบลมีที่ปรึกษาสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนาการ ท้องที่และมีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น

ให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้คัดเลือกที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลแล้ว รายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง”

สรุปได้ว่าองค์การของสภาตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบล ที่ปรึกษาสภา ตำบลและเลขานุการสภาตำบล โดยคณะกรรมการสภาตำบลนั้นประกอบไปด้วยประธานกรรมการ สภาตำบลซึ่งได้แก่กำนันท้องที่โดยตำแหน่ง กรรมการสภาตำบลซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและ แพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง นอกจากนั้นยังประกอบไปด้วยกรรมการ สภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกหมู่บ้านละหนึ่งคน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีที่ปรึกษา

สภาตำบลหนึ่งคนโดยนายอำเภอท้องที่เป็นผู้คัดเลือกผู้เหมาะสมจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่ และให้มีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคนเช่นเดียวกันโดยนายอำเภอท้องที่จะเป็นผู้คัดเลือกผู้เหมาะสมจากครูประชาบาลในตำบลนั้น เมื่อนายอำเภอท้องที่ได้ทำการคัดเลือกผู้เหมาะสมเป็นที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลแล้วจะต้องรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้งต่อไป

2. อำนาจหน้าที่ของสภาตำบล อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลมีดังนี้-

ข้อ 11 “ให้สภาตำบลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้-

- (1) บริหารงานของสภาตำบลหรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (3) ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการสนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาคือขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (4) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ
- (5) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อนี้ ให้ประธานกรรมการสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมติของสภาตำบล เว้นแต่สภาตำบลจะมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน”

3. วิธีการควบคุมสภาตำบล ส่วนกลางเข้าควบคุมสภาตำบลโดยวิธีการควบคุมในลักษณะเบ็ดเสร็จเช่น

ข้อ 18 “ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีอำนาจสั่งให้ระงับการดำเนินการใด ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการแต่สภาตำบลอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้วินิจฉัยชี้ขาดได้

หากสภาตำบลใดดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบสภาตำบลได้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบสภาตำบลแล้วให้นายอำเภอดำเนินการเลือกและแต่งตั้งกรรมการสภาตำบลขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันระหว่าง

รอกการเลือกและแต่งตั้งนี้ ให้นายอำเภอรับผิดชอบดำเนินงานแทนสภาตำบล”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาตำบลนั้นถูกควบคุมโดยส่วนกลางด้วยโดยให้นายอำเภอในฐานะที่เป็นตัวแทนของส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีอำนาจที่จะหยุดหรือเลิกสภาตำบลได้ถ้าพิจารณาเห็นว่าการทำงาน of สภาตำบลจะทำให้เกิดผลเสียต่อราชการ